Remissvar
2026-11-09

SVERIGES TIDSKRIFTER
PUBLICISTER I SAMVERKAN

Till:
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Sveriges Tidskrifters remissvar över betänkandet, SOU 2026:45, "Effektiva ingripanden i cybermiljö" (Ju2026/01670)

Sveriges Tidskrifter

Sveriges Tidskrifter är landets största branschorganisation inom medieområdet och representerar cirka 330 tryckta och digitala konsument-, fack-, organisations- och kulturtidskrifter. Tidskriftsbranschen omsätter årligen omkring 6 miljarder kronor, varav Sveriges Tidskrifters medlemmar står för cirka två tredjedelar. Gemensamt för organisationens medlemstitlar är att de har utgivningsbevis och verkar inom ett fördjupande ämnesområde. De följer också publicitetsreglerna för press, radio och tv.

Beredningen

Sveriges Tidskrifter har inte fått delbetänkandet på remiss, men vill trots det lämna synpunkter på förslaget, inte minst eftersom utredningen innehåller vissa bedömningar av möjligheten för polis och andra myndigheter att hantera information på informationssystem som används av journalister och därmed kan innehålla uppgifter som omfattas av källskydd.

Sammanfattning

I utredningen föreslås en ny lag om polisiära ingripanden i cybermiljö. Lagen ger Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket möjlighet att ingripa mot brottslighet i cybermiljö både vid utredning av brott och i underrättelseverksamhet. Myndigheterna föreslås få rätt att bereda sig tillgång till informationssystem och ändra eller blockera uppgifter i dem. I vissa fall får myndigheterna även radera uppgifter.

Remissvar
2026-11-09

SVERIGES TIDSKRIFTER
PUBLICISTER I SAMVERKAN

Sveriges Tidskrifter ifrågasätter inte att det idag finns stora problem med kriminalitet på nätet och att det kan krävas åtgärder för att motverka brott på nätet. Sveriges Tidskrifter noterar att det på senare år genomförts flera lagändringar på området, förändringar som inte utvärderats fullt ut ännu. Enligt Sveriges Tidskrifter är det viktigt att utvärdera effekten av lagförslag innan nya ändringar införs på samma område.

Sveriges Tidskrifter instämmer i det som framförs av experterna i de särskilda yttrandena om att bestämmelserna i den nya lagen har stora likheter med lagen om hemlig dataavläsning, vilket riskerar att leda till tillämpningssvårigheter. Sveriges Tidskrifter delar vidare bedömningen att det kan ifrågasättas om åtgärderna enligt den föreslagna lagen kan anses ske "öppet".

I utredningen föreslås att det ska finnas ett skydd för journalistisk verksamhet, vilket är positivt. Skyddet är utformat enligt de principer som sedan tidigare gäller för andra tvångsmedel och innebär ett förbud mot att ingripa i vissa fall. Förbudet gäller något förenklat för informationssystem (till exempel datorer men även mail-konton) som stadigvarande används i journalistisk verksamhet. Även uppgifter som omfattas av källskydd, men som polisen får tillgång till på annat sätt, till exempel via en journalists privata mobiltelefon, omfattas av ett visst skydd. Enligt Sveriges Tidskrifter är det problematiskt att det bara är informationssystem som stadigvarande används i journalistisk verksamhet som omfattas av ett absolut skydd mot åtgärder. Systemet bygger på hur situationen såg ut för drygt tio år sedan när reglerna togs fram och smartphones och sociala medier var relativt nytt. Enligt Sveriges Tidskrifter bör det utredas om skyddet på ett bättre sätt kan knytas till den person, till exempel journalisten, som omfattas av tystnadsplikten (källskyddet).

Mot bakgrund av att förslaget innebär långtgående möjligheter att förstöra information, i kombination med de uppenbara avgränsningsproblemen som finns i förhållandet till hemlig dataavläsning, samt de problem som lyfts kopplat till skyddet för uppgifter som omfattas av källskydd, avstyrker Sveriges Tidskrifter förslaget.

Om förslaget

Sveriges Tidskrifter har tagit del av förslagen i SOU 2026:45. I utredningen föreslås en ny lag om polisiära ingripanden i cybermiljö. Lagen ger Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket möjlighet att ingripa mot brottslighet i cybermiljö både vid utredning av brott och i underrättelseverksamhet. Myndigheterna föreslås få rätt att bereda sig tillgång till informationssystem och ändra eller blockera uppgifter i dem. I vissa fall får myndigheterna även radera uppgifter.

Sveriges Tidskrifter ifrågasätter inte att det idag finns stora problem med kriminalitet på nätet och att det kan krävas åtgärder för att motverka brott på nätet. På senare år har polis och andra myndigheter fått ökade möjligheter att bekämpa brott online. Det handlar bland annat om ökade möjligheter att använda hemlig dataavläsning och elektronisk övervakning. Det handlar om förändringar vars effekter inte kunnat utvärderas fullt ut ännu. Enligt Sveriges Tidskrifter är det viktigt att utvärdera effekten av lagförslag innan nya ändringar införs på samma område.

Som flera andra remissinstanser instämmer Sveriges Tidskrifter i det som framförs i det särskilda yttrandet som avgivits av experterna Ida Olsson och Andreas Persson. Den föreslagna lagen har uppenbara likheter med bestämmelserna i lagen om hemlig dataavläsning. I vissa fall kommer reglerna att överlappa. Detta väcker frågor om vilken lagstiftning som då ska tillämpas, vilket riskerar att leda till tillämpningssvårigheter. Sveriges Tidskrifter delar vidare bedömningen att det kan ifrågasättas om åtgärderna enligt den föreslagna lagen kan anses ske "öppet". Tvärtom tyder den bestämmelse som föreslås när det gäller underrättelse till enskild på att det normalt inte

kommer att bli känt för den som påverkas av åtgärden att den ägt rum. I den meningen får åtgärderna anses ha stora likheter med bestämmelserna om hemlig dataavläsning och det saknas därmed anledning att göra andra avvägningar avseende rättssäkerhetsgarantier. Även det som framförs av experten Bengt Ivarsson om att de aktörer som kan bli föremål för åtgärder enligt lagen är av vitt skilda typer (från enskilda individer till främmande makt), vilket påverkar behovet av rättssäkerhetsgarantier, stämmer till eftertanke.

Skyddet för viss verksamhet

I utredningen föreslås att det ska finnas ett skydd för journalistisk verksamhet, vilket är positivt. Skyddet är utformat enligt de principer som sedan tidigare gäller för andra tvångsmedel och innebär ett förbud mot att ingripa i vissa fall. Enligt förslaget får ett ingripande inte avse ett informationssystem som stadigvarande används eller är särskilt avsett att användas i verksamhet där tystnadsplikt gäller enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen. Enligt förslaget får ett ingripande inte heller avse sådana uppgifter i ett informationssystem som omfattas av källskydd. Om den ingripande myndigheten får kännedom om att det är fråga om sådana informationssystem eller sådana uppgifter ska ingripandet omedelbart avbrytas i den del som det omfattas av förbudet. Eventuell information som myndigheten har fått tillgång till och som omfattas av förbud ska förstöras omedelbart.

Med informationssystem avses enligt förslaget hårdvara, mjukvara, databaser och nätverkskomponenter som används för att automatiskt behandla digital information. Därmed omfattas såväl mobiltelefoner och dator som mailprogram och sociala medier-konton.

En förutsättning för att skyddet ska gälla är att informationssystemet stadigvarande används i verksamhet som omfattas av källskydd, det vill säga typiskt sätt journalistisk verksamhet. I utredningen hänvisas till förarbetsuttalanden från tidigare utredningar:

> *"Frågan om ett informationssystem som används utanför en tidningsredaktion ska omfattas av motsvarande förbud behandlades när bestämmelserna om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ändrades så att skyddet mot avlyssning stärktes. Lagrådet påpekade att begreppet stadigvarande användning inte behöver vara begränsad till att avse ett medieföretags redaktion utan också kan omfatta t.ex. en arbetsplats i en journalists hem. Regeringen instämde i det (Hemliga tvångsmedel mot allvarliga brott, prop. 2013/14:237, s. 180 och 297). Motsvarande gäller vid hemlig dataavläsning."* [1]

Enligt Sveriges Tidskrifter är bestämmelsen inte anpassad efter den tekniska utveckling som skett sedan dess. Journalister arbetar idag, precis som andra yrkesgrupper, i hög uträckning i olika digitala miljöer och det går inte på samma sätt som tidigare att skilja helt på arbetsdator, arbetstelefon eller arbetskonton. Journalister använder idag i hög utsträckning appar som erbjuder totalsträckskryptering för att kommunicera med källor. Det handlar om appar som WhatsApp och Signal. Även om redaktionen har policies för användning av såväl utrustning som mailkonton och sociala medier finns det inga garantier för att en källa inte väljer att kontakta en journalist via till exempel ett privat sociala medier-konto. En källa kan också vara en person som journalisten lärt känna privat och som därför kontaktar journalisten med känsliga uppgifter. Till detta kommer

[1] Se SOU 2026:45, Effektiva ingripanden mot brott i cybermiljö, sid 271.

SVERIGES TIDSKRIFTER
PUBLICISTER I SAMVERKAN

svårigheterna för myndigheterna att avgöra om ett WhatsApp-konto som är kopplat till en journalists telefon är dennes privata konto eller jobbkonto.

Enligt Sveriges Tidskrifter är det positivt att förslaget innehåller ett skydd också för själva uppgifterna som omfattas av källskydd även om de påträffas genom att polisen fått tillgång till, till exempel journalistens privata mobiltelefon. Enligt Sveriges Tidskrifter är det dock viktigt för förtroendet för källskyddet som institut att myndigheterna som princip inte ska kunna gå in i informationssystem som används av journalister.

Enligt Sveriges Tidskrifter bör bestämmelserna om skydd för vissa verksamheter anpassas efter den digitala utveckling som skett sedan förarbetsuttalandena skrevs för drygt tio år sedan. Enligt Sveriges Tidskrifter bör det utredas om skyddet på ett bättre sätt kan knytas till den person, till exempel journalisten, som omfattas av tystnadsplikten (källskyddet).

Detta är särskilt viktigt i detta fall eftersom förslaget innehåller en mycket mer ingripande åtgärd än tidigare tvångsmedel då polisen även får rätt att under vissa omständigheter radera uppgifter. Det innebär att uppgifter som omfattas av källskydd potentiellt kan komma att raderas till följd av de föreslagna reglerna. I teorin skulle åtgärderna till exempel kunna användas för att radera uppgifter om oegentligheter inom polisen som en journalist mottagit från en källa inom polisen. Därför är det av stor vikt att det finns en tydlighet i vilka informationssystem, som tillhör en journalist, som myndigheterna kan få tillgång till via de nya reglerna. Det är också viktigt att regelverket i övrigt innehåller omfattande rättssäkerhetsgarantier. Detta för att det enkelt ska gå att få redan på varför och på vilket sätt till exempel polisen fått tillgång till en journalists dator och vilka åtgärder som polisen vidtagit med datorn.

Mot bakgrund av att förslaget innebär långtgående möjligheter att förstöra information, i kombination med de uppenbara avgränsningsproblemen som finns i förhållandet till hemlig dataavläsning, samt de problem som lyfts kopplat till skyddet för uppgifter som omfattas av källskydd, avstyrker Sveriges Tidskrifter förslaget.

Kerstin Neld
Vd

Tove Carlén
Jurist